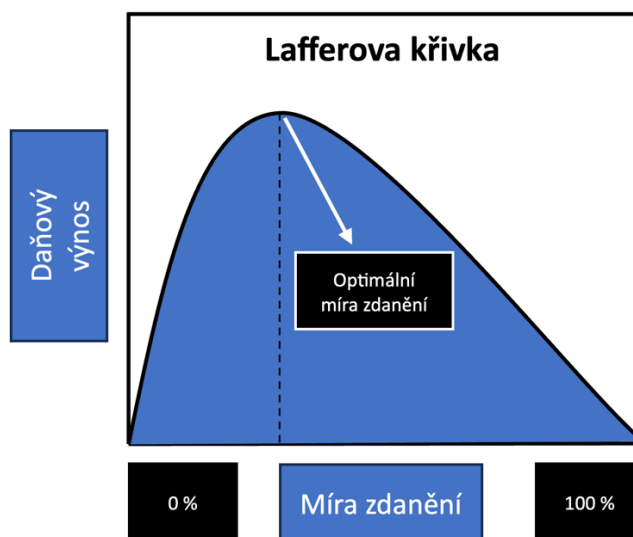

Lafferova křivka aneb proč nelze daně zvyšovat věčně?

Americký ekonom Arthur Laffer roku 1974 zkonstruoval prostý grafický model vyobrazující vztah mezi daňovými sazbami a daňovými výnosy. Ukázal při tom, že (z pochopitelných důvodů) je tento vztah nelineární – každé dodatečné zvýšení daňových sazeb představuje čím dál tím menší přírůstek příjmů státního rozpočtu.

Hlavní myšlenka za tímto modelem stojící je jednoduchá a – jak sám Laffer [uvádí](#) – rozhodně se nedá říci, že by byla nějakým novým, převratným objevem, nýbrž je velmi stará. Je evidentní, že jsou-li daňové sazby nulové, pak i celkový příjem vlády z daní bude logicky nulový. Současně platí, že jestli je míra zdanění stoprocentní, pak stát od svých občanů na daních rovněž nevybere žádné prostředky. Důvodem je, že by za takovýchto podmínek nebyl zřejmě nikdo ochoten pracovat, a navíc by tímto vlada sice (čistě hypoteticky) mohla jednorázově odčerpát veškeré finanční zdroje z ekonomiky, ale tím by již na trzích nemohla vznikat žádná hodnota, kterou by stát následně mohl zdanit. Je tudíž očividné, že optimální míra zdanění, přinášející do státního rozpočtu nejvíce příjmů, se nachází někde mezi těmito dvěma krajními body.

Grafické vyobrazení Lafferovy křivky. Zdroj: Vlastní zpracování

Proč tedy v praxi nelze daně zvyšovat věčně? Odpovědí je, jak jsme si již ukázali, že každé další zvýšení daní přináší vládě stále menší mezní příjmy. Avšak pozor, od určitého bodu další zvýšení daní **snižuje** celkové příjmy vlády. A to proto, že se některým ekonomickým subjektům rázem vyplácí podstupovat riziko spojené s daňovými úniky. A tak přirozeně vzniká (resp. se rozrůstá) šedá ekonomika. Navíc, a to je neméně politováníhodné, přílišné zvýšení daní často vyvolává odliv kapitálu do zahraničí, kde není míra zdanění tak vysoká.

Zmiňme však ještě, že je nutné rozlišovat dvě věci – míru zdanění přinášející vládě co nejvyšší možné příjmy a tu, která působí nejlépe na blahobyt společnosti. Tyto dvě výše nejsou nutně shodné. Daniel J. Mitchell z CATO Institute [popisuje](#), že daňové sazby mnoha zemí nečítají hodnotu odpovídající Lafferově bodu (tedy bodu, při němž vláda maximalizuje své příjmy ze zdanění) jednoduše proto, že by tak byl soukromý sektor silně poškozen tím, jak moc by jej

vláda svojí veřejnou politikou vytěsňovala (tj. využívala vzácné zdroje, které již soukromý sektor z povahy věci využít nemůže).

Pochopení tohoto konceptu je nám užitečné i s ohledem na aktuální problematiku veřejných financí. Víme totiž například, že kontroverzní zrušení tzv. „superhrubé“ mzdy coby základu daně z příjmu fyzických osob (což bylo dle předních českých ekonomů zcela tristní rozhodnutí) prohloubilo strukturální schodek státního rozpočtu o více než 100 mld. Kč. Tento výsledek nám mimo jiné říká, že se výše DPFO před tímto opatřením věru nenacházela za Lafferovým bodem, tudíž z pohledu maximalizace příjmů státního rozpočtu se jednalo o krok špatným směrem (ačkoli dodejme, že odůvodnění pro něj tehdy bylo jiné). Vzhledem k obrovskému strukturálnímu deficitu, který naši zemi nyní tolik trápí, je proto nasnadě možnost navýšit daň z příjmů fyzických osob na úroveň před rokem 2021. To je i dle [liberálních ekonomů](#) nezbytný krok pro „uzdravení“ veřejných financí.